

ضرورت بازخوانی سیره سیاسی نبوی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سیاست حاکم بر جهان امروز چه نسبتی با اخلاق و معنویت دارد؟ سیاست حاکم بر جهان امروز چه نسبتی با عدالت و دیانت دارد؟ سیاست حاکم بر جهان امروز چه نسبتی با سعادت و امنیت دارد؟ و... پاسخ پرسش‌های فوق، با توجه به اوضاع و احوال سیاست جهانی پاسخی رضایت بخش نیست. این در حالی است که اکثریت جمعیت جهان خود را پیرو پیامبری از پیامبران الهی می‌دانند. در جهان اسلام، که مردم خود را پیرو حضرت ختمی مرتبت، محمد مصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌دانند نیز اوضاع چندان تفاوتی با دیگر مناطق جهان ندارد. این در حالی است که همه ما می‌دانیم پیام مشترک تمام انبیای الهی این بوده است که خدا را عبادت کنید و از طاغوت پرهیز نمایید. «ان اعبدوا الله و اجتنبوا الطَّغوت». ظلم، سلطه، استعمار، تبعیض، تجاوز، زورگویی، رفتارهای دوگانه با کشورهای فقیر، فساد و بسیاری از رفتارهای ناشایست دیگر چیزهایی است که در سیاست جهانی امروز قابل مشاهده است. به نظر می‌رسد یگانه راه خروج از این وضعیت، تلاش همه جانبه‌ای است که لازم است از سوی پیروان انبیای الهی در جهت معنوی کردن سیاست صورت گیرد چرا که تا سیاست در خدمت اخلاق قرار نگیرد، جهان تغییر چهره نخواهد داد. گامی آغازین از این تغییر جهت در ایران توسط امام خمینی (ره) برداشته شد که نتیجه آن بسیار شگفت‌انگیز بود؛ در مدتی کوتاه ایران را از زیر سلطه آمریکا بیرون آورد، بساط استبداد را برچید و به ایرانیانی که تا پیش از آن در مهندسی جهان عددی به حساب نمی‌آمدند، نقش ویژه و ممتازی بخشید.

رسالت امروز ایرانیان و بلکه تمام پیروان امام (ره) این است که بر تلاششان، در جهت معنوی کردن سیاست جهانی، بیفزایند. این امر از رهگذر امور و مراحل مختلفی می‌گذرد، یکی از این مراحل بازخوانی، و در برخی موارد حتی خوانش، جایگاه سیاست در قرآن و سنت است.

اعلام سال ۱۳۸۵ از سوی مقام معظم رهبری، به عنوان سال پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زمینه‌ای را فراهم کرد تا سیره سیاسی آن حضرت را مورد تأمل و تدبّر قرار دهیم. امید است بتوانیم با کشف سیره نظری و عملی سیاسی آن حضرت تحقق بخش فرمایش خداوند متعال، در الگو قرار دادن آن حضرت باشیم «ولقد كان لكم في رسول الله اسوة حسنة.»

مقالاتی که در این شماره از فصلنامه آمده، تعدادی از آثاری است که به سفارش کمیته علمی همایش سیره سیاسی و حکومتی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فراهم گردیده است. همایش مذکور از سوی جامعه اسلامی فرهنگیان و با همکاری پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، دانشگاه باقرالعلوم عَلَيْهِ السَّلَام، انجمن مطالعات سیاسی و برخی از نهادهای دیگر و با مسئولیت، نظارت و مدیریت علمی پژوهشگاه علوم و اندیشه سیاسی انجام شده است.

عناوین موضوعات فراخوان، که از سوی کمیته علمی طراحی شده، جهت مزید اطلاع و بهره‌گیری در رساله‌های مقطع تحصیلات تکمیلی حوزه و دانشگاه در ادامه آورده می‌شود.

۱. مبانی و کلیات سیره نبوی

الف) مبانی

- مبانی هستی‌شناختی سیره سیاسی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- مبانی انسان‌شناختی سیره سیاسی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- مبانی اخلاقی سیره سیاسی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- مبانی کلامی سیره سیاسی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- مبانی فقهی سیره سیاسی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ب) کلیات

- چیستی سیره سیاسی
- روش‌شناسی استنباط سیره نبوی
- منابع سیره سیاسی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- جریان‌شناسی سیاسی حکومت نبوی
- سیره نظامی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- سیره اقتصادی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- سیره امنیتی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- سیره تربیتی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- سیره قضایی پیامبر اعظم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- سیره فرهنگی پیامبر اعظم ﷺ

- سیره اجتماعی پیامبر اعظم ﷺ

۲. اهداف سیره سیاسی و حکومتی پیامبر اعظم ﷺ

- غایت زندگی سیاسی در سیره پیامبر ﷺ

- قرب به خدا در سیره سیاسی نبوی

- سعادت و فضیلت اخلاقی در سیره سیاسی پیامبر ﷺ

- جایگاه اهداف دنیوی و اخروی در سیره سیاسی پیامبر ﷺ

۳. نظریه‌های سیاسی

- نظریه قدرت در دولت نبوی

- نظریه مشروعیت در دولت نبوی

- نظریه مشارکت در دولت نبوی

- نظریه امنیت در دولت نبوی

- نظریه سیاست خارجی در دولت نبوی

- نظریه آزادی در دولت نبوی

- نظریه عدالت در دولت نبوی

- نظریه فرهنگ سیاسی در دولت نبوی

۴. ابعاد الگویی و تربیتی در سیره سیاسی پیامبر اعظم ﷺ

- تربیت سیاسی در سیره نبوی

- ویژگی‌های کارگزاران در حکومت نبوی

- الگوی جامعه‌پذیری سیاسی در حکومت نبوی

- الگوی مشارکت سیاسی در دولت نبوی

- الگوی امت محوری در دولت نبوی

- الگوی شهروندی در نظام سیاسی نبوی

- مناسبات قدرت و شریعت در سیره نبوی

- مناسبات دین و سیاست در سیره نبوی

۵. نظام سیاسی نبوی

- ضرورت دولت دینی در سیره نبوی

- مبانی مشروعیت در نظام سیاسی نبوی

- ساختار نظام سیاسی نبوی

- توزیع قدرت در سیره نبوی

- جایگاه رهبری در دولت نبوی
- قانون‌گرایی در دولت نبوی
- شاخص‌های هویت اسلامی در جامعه نبوی
- قلمرو حوزه عمومی و خصوصی در دولت نبوی
- شورا در دولت نبوی
- آزادی در دولت نبوی
- عدالت در دولت نبوی
- بیعت و وفاداری سیاسی در نظام سیاسی نبوی
- کارکردهای نظام سیاسی در جامعه نبوی
- شیوه برخورد با منتقدان و مخالفان در سیره سیاسی پیامبر ﷺ
- امر به معروف و نظارت در نظام سیاسی نبوی
- روابط خارجی در حکومت نبوی
- حقوق اقلیت‌ها در حکومت نبوی
- منابع مالی حکومت نبوی

۶. مباحث تطبیقی

- بررسی تطبیقی دولت نبوی و دولت سکولار
- بررسی تطبیقی دولت نبوی و دولت ایدئولوژیک
- بررسی تطبیقی دولت نبوی و دولت مطلقه
- بررسی تطبیقی دولت نبوی و نظام خلافت
- بررسی تطبیقی حقوق مردم در دولت نبوی و دولت‌های دیگر

۷. آسیب‌شناسی

- آسیب‌شناسی حکومت از دیدگاه پیامبر اعظم ﷺ
 - سیره نبوی در مواجهه با آسیب‌ها و چالش‌های سیاسی - اجتماعی
 - نقش رهبری در ثبات سیاسی در سیره نبوی
 - عوامل ثبات و بی‌ثباتی دولت در سیره نبوی
- تأمل در عناوین مذکور و توجه به این واقعیت که پژوهش‌های قابل توجهی در بسیاری از این موضوعات انجام نشده است، ضرورت بازخوانی و بلکه خوانش سیاست و سیره نبوی ﷺ را بر ما آشکار می‌سازد.

و الحمد لله رب العالمین

سردبیر

مهرت که ضرورت بازخوانی سیره سیاسی نوی تجارته